

**DEZVOLTAREA CONCEPȚIEI PRIVIND EVALUAREA INFORMAȚIEI
SITUAȚIILOR FINANCIARE**УДК 657.01
CZU: 657.1**ȚURCANU Viorel¹, GOLOCIALOVA Irina²**¹Academia de Stat Economice a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova²Dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica MoldovaE-mails: ¹vturcanu@mail.ru; ²monomah5@yandex.ru

Abstract. A certain place in the Conceptual framework is occupied by the qualitative characteristics that have undergone structural modifications and created the prerequisites for the formation of their concept. In this context, the work focuses on the study of the status of qualitative characteristics in two accounting systems. In some associated countries, a third accounting system has emerged that has a mixed character and an excellent list of quality characteristics. The authors proposed a methodology for assessing the usefulness of financial reporting information, which proves the failure of the convergence of various accounting systems while ignoring the conceptual approach.

Keywords: Financial Statements, Qualitative Characteristics, Assesement, Measurement Model of Quality, Mathematical Modeling.

JEL Classification: M41

Introducere

Informația, și în primul rând cea financiară, este produsul unui sistem contabil, care se reflectă în raportarea financiară. Ca și orice marfă, informația dispune de caracteristici calitative, care se aplică în sistemul de indicatori ale situațiilor financiare. Fiecare tip de caracteristici calitative exprimă doar un criteriu de evaluare a informației. De exemplu, prezentarea exactă, comparabilitatea, inteligibilitatea și altele. Însă, adunate împreună valorile tuturor caracteristicilor calitative, poate răspunde la întrebarea despre evaluarea informației, conținută în raportarea financiară respectivă.

Utilizatorii informației financiare, îndeosebi investorii, doresc să se asigure, că indicatorii activității subiectului economic cu fidelitate sunt prezentați în raportarea financiară. Pentru aceasta ei trebuie să cunoască metoda evaluării informației financiare. Documentele care reglementează contabilitatea și în literatura economică autorii deseori se limitează la descrierea tipurilor caracteristicilor calitative a informației financiare, dezvăluind doar esența și valoarea lor.

De aceea este necesar argumentarea teoretică a caracteristicilor calitative, prezentate în Cadrul general conceptual de pregătire a raportării financiare (Cadrul conceptual) și de analizat legătura dintre ele. Totodată, diferite sisteme contabile, prevăd o listă neomogenă a caracteristicilor calitative și este oportun ca prin intermediul acestora de apreciat calitatea raportării financiare într-un sistem sau altul în baza unei metodici unice de evaluare a informației financiare.

Autorii lucrării în cauză, prin aplicarea analizei logice, a tratamentului aprofundat a conținutului și valorii fiecărei caracteristici calitative și arajamentului consecutiv ale acestora, au elaborat metoda evaluării informației prezentate, utilă în orice sistem contabil: de rang înalt (anglo-saxon și european) sau la nivel de subiect economic. La prezentarea modelelor de calcul al indicelui calității lista caracteristicilor calitative pentru sistemul anglo-saxon s-a preluat din Cadrul conceptual, iar pentru sistemul european – din Directiva 2013/34/UE. Caracteristicile

calitative, adoptate de către o țară, se conțin în baza legislativă și normativă (legi, standarde, regulamente), iar cele folosite de către o entitate – în politica contabilă a sa.

La utilizarea metodei propuse, elaboratorii raportării financiare și utilizatorii acesteia trebuie să ia în vedere, că prezentarea exactă a informației financiare depinde de trei factori principali: reglementarea normativă a contabilității; utilizarea în măsură deplină a caracteristicilor calitative a informației; nivelul aplicării raționalismului profesional al contabilului.

În țările asociate cu Uniunea Europeană, s-a constatat un sistem specific de contabilitate. Fiind bazat pe IFRS pînă în anul 2018 aceste țări (Republica Moldova, Ucraina și Georgia) au fost obligate să transpună în legislația și actele normative contabile ale sale, cerințele Directivei UE în domeniul contabilității. În context cu cele menționate, autorii se întrebă: există oare în Republica Moldova o concepție unică de aplicare a caracteristicilor calitative, care corespunde rigorilor fiabilității raportării financiare; este oare elaborat un model funcțional de evaluare, pentru a prezenta o informație clară privind situația financiară a entității și, dacă este, satisface oare cerințele utilizatorilor la adoptarea deciziilor economice în baza acesteia? Răspunsul la aceste întrebări se află în perimetrul argumentării metodologice și a dovezilor prezentate de autori prin formule și calcule concrete însoțite de comentarii și concluzii.

Corpul lucrării

Rolul caracteristicilor calitative. O problemă importantă a teoreticienilor în perioada: sf. sec. XX și înc. sec. XXI, este existența deosebiri funcționale dintre cele două sisteme principale de contabilitate – anglo-saxon și continental, iar în condițiile globalizării apare necesitatea strigentă privind armonizarea acestora [2]. Cu părere de rău, în cadrul acestor discuții, puțini dintre savanți menționează căile asigurării armonizării sistemelor contabile, ce nu este mai puțin important. Unii autori, principalele deosebiri dintre aceste două sisteme le văd prin modul de înregistrare a operațiilor economice și prin tipul caracteristicilor calitative aplicte [1].

Prin urmare, există părerea, că în sistemul anglo-saxon prevalează forma liberală de înregistrare a faptelor economice, conducându-se de concepția prezentării fixe [6]. Acest sistem se bazează pe principii și caracteristici calitative și lasă mai mult loc raționalismului contabil la înregistrarea operațiilor și elaborarea situațiilor financiare. În țările Uniunii Europene se acordă atenție prioritară respectării normelor juridice (concepția „fiabilitatea informației”), de aceia caracteristicilor calitative și raționalismului contabil le rămâne mai puțin loc [2]. Astfel, țările-membre trebuie, în primul rând, să respecte prevederile directivei, în afară de normele locale. În rezultat, consideră unii savanți, procesul armonizării decurge mai ușor în țările care practică sistemul contabil anglo-saxon, cu o liberalizare și flexibilitate mai înalte [5].

Însă, menționăm, că pe această cale, problema rămâne nerezolvată pînă la capăt, deoarece ea indică numai divergențele dintre sistemele contabile, dar nu și căile de armonizare ale acestora. Chestiunea este destul de valoroasă și ea trebuie soluționată pe cale conceptuală, considerând-o „una din problemele principale ale contabilității”, afirmă Socolov (2009) [11].

O poziție critică în privința respectării caracteristicilor calitative din IFRS ocupă autorii Piatov și Smirnova (2008). În rezultatul cercetărilor sale, ei au ajuns la concluzia, că raportarea financiară calitativă este un ideal de neatins, luând în considerare situația obiectivă, și anume contradicțiile permanente dintre interesele unor astfel de grupe ale utilizatorilor, cum sunt: investorii, scopul cărora este cunoașterea rentabilității capitalului; creditorii, care doresc să obțină informația despre solvabilitatea entității [10]. Ca o continuare a acestei cercetări, trebuie de studiat lucrarea autorilor Piatov, Alexeev și alții (2019), în care aceștea relatează că existența în metodologia contabilității a niște paradoxuri, conduce la dereglarea informației din raportarea financiară și reduce din prezentarea ei exactă [7].

De altă părere sunt Achim, Chis (2014), adepți ai sistemului contabil continental. Acești cercetători consideră că factorii, de care depinde calitatea contabilității financiare sunt: sistemul de drept, sursa de finanțare, raționalismul contabil, dezvoltarea economică, pecând

caracteristicilor calitative în acest proces le revine un rol auxiliar, deoarece funcția lor este numai de a contribui la adoptarea deciziilor [14]. O analiză detaliată a caracteristicilor calitative se face în lucrarea Țurcanu, Golocialova (2016). Ei, în baza Cadrului conceptual (versiunea 2010) și a sistemelor contabile, au prezentat lista caracteristicilor calitative conform IFRS² și Directivei 2013/34/UE³ și au evidențiat acelea, care sunt prioritare în fiecare sistem, punând accent pe principiile prezentării fidele și a prudenței [4]. O lucrare distinctă, este consacrată de către acești autori (2016) concepției prezentării exacte, numită „adevărul contabil”. Autorii, în baza sistemului bancar al Republicii Moldova, au demonstrat cât de grave pot fi consecințele nerespectării acestei concepții pentru economia unei țări [3].

Din lucrările, cu caracter empiric, menționăm publicația Nobes și Stadler (2015), în cadrul căreia au înaintat și argumentat ipoteza privind influența absolută a politicilor contabile asupra caracteristicilor calitative, și în primul rând, asupra oportunității, reprezentării exacte, comparabilității și inteligibilității [16]. În procesul asigurării respectării caracteristicilor calitative ale raportării financiare, un loc cheie autorii oferă managerilor, deoarece ei prin calcule speciale au demonstrat că calitatea raportării depinde de caracteristicile demografice ale unității de business și de realitatea jurisdicției. Acest concept este susținut și de autorii Dmour&Dmour, Abbod (2017) [15].

Problema calității informației financiare examinează și Colesnicov, Macarov, Safarova (2017) în contextul optimizării activității de audit, care în condițiile riscurilor multiple caracteristice businessului intern și extern este îndreptat nu numai spre crearea unui sistem eficient de control, dar și spre ridicarea calității evidenței în sistemul informațional al subiectului economic [8]. După părerea acestora, soluționarea problemei în cauză se află în sfera de elaborare a metodologiei evaluării eficienței fluxului informației contabile, care se bazează pe utilizarea modelului economico matematic. În cadrul metodei propuse, autorii au stabilit un prag al oportunității informației de 54%, mai jos decât care informația se califică neeficientă [8].

În contextul dezvoltării contabilității, a apărut o întrebare principală – despre caracterul contabilității și raportării financiare în țările asociate cu UE, după transpunerea în legislația și actele normative ale lor a prevederilor Directivei 2013/34/UE, formulată de către Țurcanu și Golocialova (2016) astfel: cum va fi contabilitatea în RM după apropierea acestora de Directiva UE? Răspunsul a fost bazat pe dovezile, primite în rezultatul analizei principiilor contabilității și a caracteristicilor calitative: se va afla între IFRS și directivele UE. Și totuși, contabilitatea în aceste țări, printre care și RM, va rămâne strict reglementată și orientată spre concepția juridică, iar caracteristicilor calitative va fi acordată puțină atenție [3]. Noua Lege a contabilității și raportării financiare a RM (2017) a confirmat această presupunere.

Acestea sunt unele sugestii referitoare la caracteristicile calitative, însă vom analiza la fel Cadrul conceptual la acest subiect (ediția 2018). Cadrul general subliniază că principalii utilizatori, la care trebuie să fie orientate situațiile financiare sunt investitorii și creditorii. La dispoziția acestora poate fi pusă atât informația financiară cât și nefinanciară. Pe grupurile de utilizatori menționați, îi interesează nivelul oportunității raportării financiare, și în general, modul de formare a informației calitative despre activitatea entității. Acest fapt are o mare importanță la corectitudinea deciziilor adoptate. O orientare secundară au situațiile financiare destinate organelor reglementatoare și publicului⁴.

Utilitatea informației se determină prin caracteristicile calitative. Cu acest scop, ele sunt divizate în două categorii, în dependență de valoarea lor: fundamentale și care măresc utilitatea informației. Reprezentarea exactă și relevanța sunt cele fundamentale. Reprezentarea exactă prevede că informațiile prezentate în situațiile financiare trebuie să fie complete, imparțiale și fără erori. Relevanța cuprinde și noțiunea de semnificație a informației, care depinde de

²http://ec.europa.eu/docs/arc/ias1_ann

³<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ>

⁴<http://www.ctcp.gov.co/files/documents>

caracterul și valoarea numerică a informației. Celelalte caracteristici calitative numai majorează utilitatea informației: comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea.

Cadrul conceptual (2018) recomandă entităților să folosească „un proces rațional și suficient de aplicare a caracteristicilor informației financiare”, la baza căruia se efectuează indentificarea faptului economic, potențial util pentru utilizatorii raportării financiare. După indentificarea evenimentului economic, se selectează informația care este mai relevantă, exactă și semnificativă pentru utilizatori⁵. În cazul când aceste condiții sunt îndeplinite, informația este calificată ca utilă pentru luarea deciziilor.

Pentru optimizarea deciziilor manageriale, elaboratorul raportării financiare trebuie să analizeze fiecare caracteristică calitativă, care majorează utilitatea informației, când apare necesitatea alegerii metodei de evaluare, a modului de calcul și procedurilor de contabilitate. Cu aceasta se finalizează procesul de aplicare a caracteristicilor calitative conform IFRS, care prevede și utilizarea raționalizmului profesional al contabilului.

Reeșind din cele relatate, autorii acestei lucrări formulează următoarea **teză**: deoarece în procesul evaluării calității informației financiare sunt evidențiate două etape de constatare a utilității, există și două nivele ale utilității: *prima* – informația financiară poate fi utilă chiar dacă adoptată în baza ei a unei decizii manageriale nu este bine argumentată; *a doua* – când se constată o eficiență economică în urma deciziei adoptate. De această părere sunt Needles, Anderson, Caldwell (1999), care consideră că informația financiară pentru ca să fie utilă, trebuie să dispună de două caracteristici calitative – reprezentarea exactă și relevanța [9]. O viziune conceptuală a caracteristicilor calitative au și autorii acestei lucrări, care le tratează ca un factor important la formarea concepției „adevărul contabil”, adică prezentării fidele a raportării financiare [3].

Totuși, atrage atenția și problema **corelației** caracteristicilor calitative în algoritmul logic construit în privința utilizării lor. În acest context menționăm, că suntem de acord cu opinia Piatov și mirnova referitor la tendința de a găsi compromis dintre caracteristicile calitative, care neapărat pune la îndoială atingerea de către raportarea financiară a nivelului calității necesar [10].

Pentru soluționarea acestei probleme, cel puțin parțial, autorii articolului prezent propun un model propriu de evaluare a calității informației raportării financiare, esența căruia este dezvăluită în continuare.

Modelul de evaluare. Acesta prevede următorii pași:

- *Primul pas* – Stabilirea simbolurilor: pentru caracteristicile calitative care determină utilitatea informației – α și pentru cele care majorează această utilitate – β .
- *Pasul doi* – Determinarea cotei (în procente) participării caracteristicilor calitative în indicatorul calității raportării financiare. Cota se stabilește în dependență de valoarea fiecăreia în formarea calității informației. Astfel, pentru caracteristicile calitative fundamentale este prevăzut o cotă mai mare, care-i egală între ele, deoarece reprezentarea exactă și relevanța, inclusiv semnificația, determină utilitatea informației, iar un indice mai mic și un coeficient mai jos sunt atribuite caracteristicilor calitative, care majorează utilitatea informației.
- *Pasul trei* – Stabilirea quantumului de îndeplinire a indicelui calității. Dacă toate caracteristicile calitative sunt respectate, atunci indicele efectiv general al calității va fi de 100% sau valoarea lui – 1.0. Este clar, că în cazul lipsei ori nerespectării doar a uneia din ele, indicele efectiv al calității se va micșora concomitent, în comparație cu cel normativ.

⁵<http://www.iasplus.com/en/news/2018/10/definition-of-material>

▪ *Pasul patru* – Efectuarea calculelor:

a) Conform formulei 1 se calculează utilitatea informației (U'), luând în considerare, că valoarea caracteristicilor calitative (α), care corespunde nivelului întâi de utilitate (U'), în orice sistem contabil este unic:

$$U' = \sum_{i=1}^n \alpha_i \quad (1)$$

b) În baza formulei 2 se determină valoarea totală a caracteristicilor calitative, care majorează utilitatea (U'') – al doilea nivel de utilitate:

$$U'' = \sum_{i=1}^n \sigma_i \times \beta_i \quad (2)$$

c) Conform formulei 3 se calculează indicele valorii calității raportării financiare (U), care este egal cu suma indicilor utilității și celor care majorează utilitatea informației:

$$U = U' + U'' \quad (3)$$

Aplicarea modelului propus în condițiile IFRS și a Directivei UE. În aceste cazuri se acceptă presupunerea că valoarea de primul nivel a utilității informației, exprimată în procente este de 54, sau cota de 0,54. Imaginea fidelă a informației financiare se asigură, în primul rând, prin aplicarea Cadrului conceptual, care conține și descrierea caracteristicilor calitative, modul aplicării acestora, ca un instrument de măsurare a calității informației. În tabelul 1 se prezintă evaluarea calității informației raportării financiare în baza caracteristicilor calitative, determinate de către Cadrul conceptual, cu aplicarea modelului propus de autori.

Tabelul 1. Evaluarea calității informației în baza caracteristicilor calitative, prevăzute de IFRS

Caracteristicile calitative	Simbolul	Valoarea, %	Evaluarea:		
			Coeficientul (σ_i)	%	cota
Reprezentarea exactă	α_1	27.0	×	27.0	0.27
Relevanța	α_2	27.0	×	27.0	0.27
Semnificația	α_2	-			
Primul nivel de utilitate	U'	54.0	×	54.0	0.54
Comparabilitatea	β_1	11.5	1.13	13.0	0.13
Verificabilitatea	β_2	11.5	0.95	11.0	0.11
Oportunitatea	β_3	11.5	0.96	12.0	0.12
Inteligibilitatea	β_4	11.5	0.87	10.0	0.10
Al doilea nivel de utilitate	U''	46.0	×	46.0	0.46
Utilitatea pentru adoptarea deciziilor	U	100	×	100	1.00

Sursa: elaborat de autori

Este clar, că în acele unități economice, care se conduc de IFRS, în cazul când utilizează toate caracteristicile calitative, prevăzute în Cadrul conceptual și IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare”, valoarea calității informației conținută în raportarea financiară va fi optimală – 100% sau 1,0.

Dacă privim procesul de dezvoltare a caracteristicilor calitative în contextul concepției IFRS, observăm că au avut loc discuții, mai ales în privința consecutivității prezentării acestora. Analiza structurii caracteristicilor calitative conform Cadrului conceptual (tabelul 1), denotă că pe ultimul loc se află inteligibilitatea. Însă oponentii acestui document consideră ca cea mai importantă caracteristică este inteligibilitatea, deoarece numai informația înțeleasă poate fi relevantă și, prin urmare utilă [12]. Trebuie de menționat că în sistemul economic conform modelului bazat pe știință, metodologia contabilității este orientată spre elaboratorii de rapoarte financiară, care dispun de destulă competență, atât în privința conținutului legislației și actelor normative, cât și a businessului. Însă, este evident că raportarea financiară se elaborează pentru utilizatori, înzestrați cu cunoștințe necesare de a studia și analiza informațiile financiare. Dar, în viața economică, astăzi atât de complicată, chiar și la utilizatorii bine pregătiți, poate apărea întrebarea în privința înțelegerii informației referitoare la unele evenimente. În legătură cu aceasta, susținem opinia savanților Hendriksen și van Breda (2000), despre faptul că „tipul utilizatorului este un factor cheie în decizia privind nivelul de informație care trebuie

prezentată, deoarece înțelegerea informației depinde de pregătirea profesională a utilizatorului” [13].

Țările Uniunii Europene sunt obligate să țină contabilitatea și să întocmească raportarea financiară în corespundere cu Directiva 2013/34/UE. În aceasta, mai mult indirect, găsim caracteristicile calitative, care sunt obligatorii pentru subiecții economici ale oricărei țări din UE (tabelul 2). Directiva lafel prevede două caracteristici fundamentale: imaginea fidelă și relevanța. Una din ele după denumire diferă de cea existentă în Cadrul conceptual, dar după sens pot fi echivalate: imaginea fidelă cu reprezentarea exactă. În acest sistem contabil semnificației i se oferă un rol mai ridicat, dar deoarece lafel nu se consideră caracteristică de sine stătătoare, i se acordă o valoare doar de 10% (fără coeficient). Totodată în directiva susnumită este exprimată neîncrederea în reprezentarea exactă: „Recunoașterea și evaluarea unor elemente din situațiile financiare se bazează mai degrabă pe estimări, raționamente și modele, decât pe reprezentarea exactă”⁶. În continuare, în directivă se subliniază cerința că situațiile financiare ar trebui să se pregătească pe o bază prudentială și să ofere o imagine fidelă. Mai jos, în tabelul 2, este prezentat modul de evaluare a calității informației raportării financiare, în baza caracteristicilor calitative, prevăzute de Directiva 2013/34/UE, conform modelului propus de autori. După cum se observă din tabel, conform directivei UE, numărul caracteristicilor calitative e mai mic (patru), decât cel prevăzut în Cadrul conceptual.

Tabelul 2. Evaluarea calității informației în baza caracteristicilor calitative, prevăzute de Directiva2013/34/UE

Caracteristicile calitative	Symbolul	Valoarea, %	Evaluarea:		
			Coefficientul (σ_i)	%	cota
Imaginea fidelă	α_1	22.0	1.23	27	0.27
Semnificația	α_2	10.0	0	0	0
Relevanța	α_3	22.0	1.23	27	0.27
Primul nivel de utilitate	U'	54.0	×	54	0.54
Comparabilitatea	β_1	23.0	1.0	23	0.23
Echivalența	β_4	23.0	1.0	23	0.23
Al doilea nivel de utilitate	U''	46.0	×	46	0.46
Utilitatea pentru adoptarea deciziilor	U	100	×	100	1.00

Sursa: elaborat de autori

Și aceasta s-a întâmplat din cauza cracteristicilor calitative, care majorează utilitatea informației (numai două). Acest lucru confirmă încă odată situația, că Directiva UE acordă mai puțină atenție acestui subiect. Totodată trebuie de menționat valoarea mai semnificativă a comparabilității în țările UE, deoarece directiva cere ca structura situațiilor financiare, metodele de evaluare aplicate și alte poziții să fie, dacă nu identice, apoi apropiate (comparabile) în țările membre. O deosebire suficientă există în denumirea caracteristicii a doua din directivă – în loc de „inteligibilitate”, prevăzută de Cadrul conceptual, aici întâlnim „echivalența”, care după sens înseamnă că utilizatorul vede prin informație evenimentul echivalent cu realitatea, ceea ce-i aproape de caracteristica „inteligibilitate”.

Aplicarea modelului în țările asociate cu UE. După cum s-a menționat, în țările asociate cu UE, inclusiv Republica Moldova, contabilitatea în rezultatul transunerii Direcivei UE, s-a apropiat mult de aceasta, rămânând în același timp, parțial în aria IFRS, dar ca un sistem bine reglementat. În acest context, a apărut problema combinării a două sisteme contabile diferite, inclusiv a caracteristicilor calitative ale acestora.

Să urmărim pe scurt evoluția acestei probleme. Multe țări, în perioada de trecere la economia de piață, au elaborat standardele naționale de contabilitate, orientate spre IFRS. Astfel, în Concepția privind evidența contabilă în RM⁷ (1997) se sublinia, că standardele naționale vor

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ>

⁷ http://lex.justice.md/document_rom.php?id

fi elaborate în baza standardelor internaționale contabile. Însă, pe parcurs s-a observat, că o parte din cele planificate nu s-a dovedit să se realizeze, iar SNC elaborate nu corespundea totalimntne IFRS. Iar caracteristicile calitative uneori erau confundate cu principiile contabile, inducându-i în eroare pe utilizatori. Deja SNC 2013, conform Legii contabilității⁸ (2007), trebuia să fie orientate și spre directivele europene, dar nu se observa clar, care poziții din ele corespund. Aceasta se referă și la caracteristicile calitative. Și doar în anul 2014, după adoptarea Directivei 2013/34/UE, în Acordul de Asociere UE-RM, au fost concretizate pozițiile directivei în cauză, care trebuie să fie transpuse în legislația locală ale țărilor asociate. Astfel, în RM a fost elaborată o altă lege – Legea contabilității și raportării financiare⁹ și s-au modificat unele SNC¹⁰.

În cosecință, trebuie de precizat, ce fel de contabilitate există recent în aceste țări în rezultatul transpunerii? Doar în cadrul IFRS pregătirea raportării financiare are loc conform concepției economice (prezentarea fixă), pecând Directiva 2013/34/UE conține cerințe specifice (concepția juridică), care se bazează pe acte normative contabile concrete. Practic, a fost necesar de a comasa cerințele celor două sisteme contabile principale: anglo-saxon și continental, ceea ce este destul de dificil. În așa caz, ar trebui de utilizat nu toate elementele sistemului contabil, dar numai principiile și caracteristicile calitative selectate din ele. Drept dovadă servește fraza din Directiva UE: „în rezultatul transpunerii, fiecare țară care este partener din Acordul cu UE, poate avea caracteristici calitative individuale, parțial preluate din Cadrul conceptual și parțial din Directiva UE¹¹” [3]. Considerăm, că astfel, anume caracteristicile calitative pot servi un mod de legătură între aceste două principale sisteme contabile, care conduce la armonizarea contabilității pe plan mondial și european.

Pentru a confirma cele expuse mai sus, să analizăm situația apărută după aplicarea modelului de evaluare a calității informației raportării financiare, conform SNC RM (tabelul 3).

Tabelul 3. Evaluarea calității informației în baza caracteristicilor calitative, prevăzute de SNC

Caracteristicile calitative	Symbolul	IFRS	Directiva 2013/34/UE	Valoarea în Moldova:	
				cota	%
Reprezentarea exactă	α_1	0.27	0.27	0.27	27.0
Relevanța	α_2	0.27	×	0.27	27.0
Semnificația	α'_2		0	×	×
Imaginea fidelă	α_3	×	0.27	×	×
Primul nivel de utilitate	U'	0.54	0.54	0.54	54.0
Comparabilitatea	β_1	0.13	0.23	0.23	23.0
Verificabilitatea	β_2	0.11	×	0.11	11.0
Oportunitatea	β_3	0.12	×	0.12	12.0
Inteligibilitatea	β_4	0.10	0.23	0.23	23.0
Utilitatea de nivelul doi	U''	0.46	0.46	0.69	69.0
Utilitatea pentru adoptarea deciziilor	U	1.00	1.00	1.23	123

Sursa: elaborat de autori

Este cunoscut faptul, că indicele limită a calității raportării financiare în baza caracteristicilor calitative poate fi de 1.0, iar depășirea cu 0,23 puncte (tabelul 3), poate fi din cauza comasării a două sisteme contabile, care sunt practic artificial armonizate. După părerea lui Socolov, totul depinde de corelația a doua concepții: prezentarea fixă și fiabilitatea informației și nu de calitățile informației. Raportul egal al concepțiilor menționate este o iluzie, atunci, când raportarea financiară este calificată ca utilă pentru adoptarea deciziilor. Depășirea unei din concepții în corelarea lor, trebuie privită ca meditația eronată a elaboratorului de situații

⁸<http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=351443&lang2=1>

⁹<http://www.lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=37360>

¹⁰<http://www.old.mf.gov.md/actnorm//contabil/stantard/new>

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ>

financiare, ceea ce conduce la diminuarea calității informației și, în consecință, a nivelului de utilitatea raportării financiare [11]. Trebuie de menționat, că poziția lui Socolov în privința calității raportării financiare coincide cu Cadrul conceptual, în care se subliniază că atingerea utilității raportării financiare în baza caracteristicilor calitative, este un „ideal”, dar spre care trebuie de pretins.

La eclectism în concepția modernă a pregătirii raportării financiare atenționează Alexander, care consideră că starea menționată nu este rezultatul unei elaborări gândite, dar a intercalării reciproce a teoriilor raportării financiare în procesul armonizării contabilității. El la fel este de părerea, că în procesul prezentării informației o influență oarecare aparține modului de comportare a utilizatorului (bibehavioral), care diminuează calitatea informației [6].

Rezultatele obținute confirmă, că sistemul contabil, existent în RM nu conține un model eficient de evaluarea informației situațiilor financiare în baza caracteristicilor calitative, deoarece unele din ele au caracter opus. Astfel, în Legea RM (2017), în conformitate cu concepția economică de prezentarea informației financiare, la caracteristicile calitative fundamentale, se referă reprezentarea exactă, însă în Directiva UE – imaginea fidelă. Cum este înțelesă, în acest caz, transpunerea directivei? În acest context, nu este clară și cerința respectării caracteristicii verificabilitatea, dacă reprezentarea exactă înseamnă că informația este deja precisă și nu este nevoie de a fi verificată. Se poate de remarcat, că Directiva 2013/34/UE ignorează această caracteristică. Apare necesitatea precizării terminologice a caracteristicilor calitative. Articolul 15 al Cadrului conceptual subliniază, că prezentsrea fixă nu înseamnă „precisă” în orice caz, și invers, „precisă” nu-i adecvată prezentării fixe deoarece ea include încă neutralitatea și prezentarea deplină a informației. Cu atât mai mult, Cadrul conceptual, pune accent nu pe precizie, ci pe lipsa de erori la descrierea evenimentului economic.

Concluzii

În condițiile actuale de dezvoltare a businessului, o însemnătate primordială la adoptarea deciziilor capătă calitatea informației, prezentate de către entități în situațiile financiare, care trebuie evaluată într-un mod special. Considerăm că calitatea informației poate fi evaluată în baza caracteristicilor calitative, stabilite în Cadrul conceptual al IFRS, Directiva UE, sau în Legea contabilității și raportării financiare a RM. Structura acestora diferă în reglementările indicate, însă ea nu contravine elaborării unei metode unice de evaluare a calității informației în baza caracteristicilor calitative. Ele sunt în mod reușit divizate în fundamentale (care determină utilitatea informației) și în cele care ridică utilitatea informației.

Aceste circumstanțe au făcut posibilă elaborarea în baza caracteristicilor calitative a metodei de evaluare a calității informației, unice pentru țările care practică sistemul anglo-saxon și care aplică sistemul continental. În cadrul acestei metode au fost stabilite valorile fiecărei caracteristici calitative și coeficienții caracteristicilor care ridică oportunitatea informației. Pentru fiecare etapă de calcul, în baza metodei modelării matematice, sunt elaborate formule concrete și prezentate modele de calcul a indicelui calității informației în cazul utilizării IFRS și a Directivei europene.

Potrivit Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și unele țări ale Europei de Vest au parvenit corective suficiente în legea și actele normative privind contabilitatea acestor țări, inclusiv și structura caracteristicilor calitative. Analiza logică a acestui proces, demonstrează existența al treilea sistem contabil, care a apărut în baza convergenței celor două sisteme contabile și care întrunește cerințele atât ale IFRS, cât și ale Directivei europene. Consecințele acestei comasări, sunt argumentate de către autori prin exemplu Republicii Moldova.

O astfel de modalitate a cercetării în cauză și rezultatele obținute pe marginea acesteia, demonstrează, nu numai valoarea teoretică a caracteristicilor calitative ale informației financiare, dar și însemnătatea aplicativă a lor. Implementarea metodei de evaluare a raportării

financiare, va stimula îmbunătățirea calității informației privind activitatea entității.și totodată va spori procesul de armonizare a contabilității ale diferitor țări.

Referințe bibliografice

1. Colasse, B. Fundamentele contabilității (traducere de N. Tabara). Iasi, Editura Tipo Moldova, 2009
2. Tabără, N. Sisteme contabile comparate, ediția II revăzută. Iasi, Editura Tipo Moldova, 2014
3. Țurcanu, V., Golocialova I., Adevărul contabilă și asigurarea acestuia la entitățile din Republica Moldova. În: Revista Audit Financiar, anul XIV, nr. 139 (7), București, 2016. pp. 713 – 725, <http://www.revista.carf.ro> DOI: <https://10.20869/AUDITF/2016/139/769>
4. Țurcanu, V., Golocialova, I. Contabilitatea în Republica Moldova între IFRS și directivele UE. În: Conferința științifică internațională consacrată celei de-a XXV-a aniversări a ASEM «25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic», 23-24 septembrie 2016:Culegere de articole selectiv, Chișinău: ASEM, 2016. Vol. IV, pp. 200-206, <https://ase.md/publicatii-electronice.html>
5. Feleaga, N. Sisteme contabile comparate, ediția II, vol.II – Standardele Internaționale de Contabilitate., Editura Economica, 1999
6. Александер, А., Бриттон, А., Йориссен, Э. Международные стандарты финансовой отчетности: от теории к практике (пер. с англ.) – М.: «Вершина», 2005.
7. Алексеев, М., Глинский, В., Серга, Л., Пятов, М. Об оценке вероятных искажений отчетности экономических субъектов. Вопросы статистики, 2019, 26(7), pp. 20-32, <https://voprstat.elpub.ru/jour/article/view/934>, <https://doi.org/10.34023/2313-6383-2019-26-7-20-32>
8. Колесников, В., Макаров, И., Сафарова, А. Экономико-математическое моделирование аудиторской оценки эффективности бухгалтерской информации. 2017, <https://cyberleninka.ru/article/n/economiko-matematicheskoe>
9. Нидлз, Б., Андерсон, Х., Колдуэлл, Д. Принципы бухгалтерского учета. Москва, Издательство: Финансы и статистика, 1999
10. Пятов, М., Смирнова, И. Концептуальные основы международных стандартов финансовой отчетности, Издательство «1с-Publishing», 2008
11. Соколов, Я., Терентьева, Т. Бухгалтерский учет и аудит: современная теория и практика, Санкт-Петербург, Издательство Экономика, 2009
12. Цыганков, К., Фадейкина, Н. Концептуальные основы финансовой отчетности: качественные характеристики, Сибирская финансовая школа, 2016, № 4, с. 98-105, http://elibrary_2673279458.pdf
13. Хендриксен, Э., Ван Бреда, М.Ф. Теория бухгалтерского учета. Москва, Издательство: Финансы и статистика, 2000
14. Achim, A, M., Chish, A, O. Financial accounting quality and its defining characteristics/Practical Application of Science, 2014, vol. II, iss. 3(5), pp. 93-98, https://seaopenresearch.eu/SPAS_5_13
15. Dmour, A., Dmour, H., Abbod, M, F. Qualitative Characteristics of Financial Reporting and Non-Financial Business Performance, 2017, <https://www.researchgate.net/publication/324494814> , DOI/10.4018/IJCF.2017070101
16. Nobes Chr., Stadler, Chis. The Qualitative Characteristics of Financial Information, and Managers' Accounting Decisions: Evidence from IFRS Policy Changes, 2015, <https://doi.org/10.1080/00014788.2015.1044495>